

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1882. Andra Kammaren. N:o 60.

Måndagen den 15 Maj.

Kl. 7 e. m.

Fortsattes den i förmiddagssammanträdet började öfverläggningen rörande Lag-Utskottets Utlåtande N:o 55, i anledning af återremiss af Utlåtandet N:o 24, öfver väckt motion om förändrad lydelse af 3 § i lagen angående eganderätt till skrift den 10 Augusti 1877.

*Om ändring
i lagen
angående
eganderätt
till skrift.
(Forts.)*

Ordet lemnades, enligt förut skedd anteckning, till

Friherre Nordenskiöld, som yttrade: Jag begärde på förmiddagen ordet för att helt kort replikera ett yttrande af Herr Rydin, då han sade att svenske författare icke behöfva något skydd för öfversättningsrätten till sina skrifter. Emot denna åsigt vill jag på det bestämdaste protestera på grund af den erfarenhet, jag har i detta afseende och hvilken erfarenhet har lärt mig att det vore ytterst önskvärdt att erhålla ett dylikt skydd. Om så icke sker, så kommer utan tvifvel mången svensk författare att lida betydlig skada i ekonomiskt hänseende. Det kan visserligen vara en god sak att få den äran att se sina arbeten öfversatta till främmande språk; men å andra sidan torde det derjemte vara högeligen önskligt att få någon ekonomisk ersättning för en verksamhet, som i hemlandet sällan lemnar någon betydligare vinst. Dertill kommer den omständigheten att det vore fördelaktigt om författaren sjelf finge öfvervaka och reglera öfversättningen af ett arbete, på hvilket han kanske ofta nog nedlagt årslånga studier. För att få skydd mot öfversättningar utomlands har det för mig varit nödvändigt att i första hand låta i tysk öfversättning trycka en del af ett arbete om ett svenskt företag, som varit understödt uteslutande af Sveriges konung och svenske män. Genom denna åtgärd att låta i första hand trycka en del af arbetet i utlandet har jag tillgodonjutit den förmån, som tyske författare åtnjuta, då det gäller öfversättningar till andra språk, såsom till det engelska, italienska, franska eller spanska språket.

Under sådana förhållanden är det naturligt att jag yrkar bifall till föreliggande punkt.

Om ändring
i lagen
angående
eganderätt
till skrift.
(Forts.)

Första Kammaren har redan bifallit den, och jag hoppas, att i den hänseendet Andra Kammaren skall visa, att den icke står på den konservativa ståndpunkt, som helst undertrycker literär verksamhet genom att göra det så svårt som möjligt för pennans män att med sitt arbete kunna förtjena sitt livsuppehälle. Det fans för några århundraden tillbaka en tid, då man ansåg litet sjöröveri på hafvet visserligen klandervärdt i och för sig, men dock under vissa förhållanden för landet gagneligt, likasom man ock ansåg att ut-sättande af falska fyrar, för att fartyg, lastade med dyrbara varor, skulle stranda och rikta strandegarne, kunde vara gagneligt för landet. Vi hafva kommit från dessa åsigt, men piraten i afseende på den literära eganderätten existerar dock fortfarande och de finnas som godkänna detta ännu. Jag hoppas dock, att dessa förhållanden skola afskaffas så snart som möjligt och som jag anser det förslag, som här föreligger, vara åtminstone ett steg mot målet, vill jag för min del på det ifrigaste tillstyrka bifall till Utskottets förslag.

Herr Hedin: Herr Talman! Jag skall ej inlåta mig i någon tvist med dem, hvilka principiellt försvara och fortfarande vilja legalisera tillgrepp af literär egendom, ej heller med dem, hvilka från exklusiv förläggaresynpunkt hänsynslöst förbise de svenska författarnes intresse, hvilket de endast nödtorftigt maskera under det myckna talet om de utländska författarne, — jag skall, säger jag, ej inlåta mig i tvist med dessa, derföre att min ståndpunkt i denna fråga är så skiljaktig från deras, att jag icke hyser någon förhoppning, att de ens skola förstå mina skäl. Deremot ber jag att till den ärade representanten från Upsala, hvilken ju icke vill i princip försvara den barbareska politik, vi hittills följt, utan blott derför motsätter sig det föreliggande förslaget, att det icke har ett för honom tillfredsställande skick, få rigta ett par anmärkningar med anledning af hvad han yttrade under förmiddagens debatt. Han sade: vi kunna ju vänta, till dess från utlandet begäres en konvention. Nåväl, sedan några och tjugu år tillbaka har Frankrike begärt en literär konvention med Sverige och Norge. Så vidt jag kunnat utröna, framställes denna begäran första gången år 1859. Den förnyades sedermera vid de underhandlingar, som föregingo afslutandet af 1865 års franska handelstraktat. Derom kan man inhemta upplysning ur en officiell och följaktligen tillförlitlig källa, nemligen den till 1876 års norska Storthing aflåtna Kongl. propositionen angående literär eganderätt inom Norge och de skandinaviska rikena. Der heter det:

»Under de i Paris 1864—1865 stedefundne förhandlingar om afslutelsen af en handels- og skibsfartstraktat blev fra fransk side fremsat fordring om at der i forbindelse med handelstraktaten skulde afsluttes en literær og artistisk konvention.»

Samma källa upplyser vidare, att franska regeringen visserligen fann sig föranlåten att afstå från detta sitt yrkande, men att hon dervid uttalade den önskan, att vi måtte förändra vår lagstiftning om literär och artistisk eganderätt till öfverensstämmelse med allmänt antagna europeiska rättsgrundsatser.

Så långt tillbaka i tiden som 1859 och 1864 går således den

franska regeringens anspråk på en literär konvention med de förenade rikena. Derföre läser den ärade talarens från Upsala önskan, att vi blott skola vänta, till dess från utlandets sida fordran om en literär konvention framställles, redan för längesedan vara uppfylld.

Slutligen har samma anspråk från Frankrikes sida blifvit framställt under förhandlingarne om den nyligen med Frankrike ingångna handels- och sjöfartstraktaten, och Riksdagen har redan godkänt den tilläggsartikel till ifrågavarande traktat, genom hvilken vi förbinda oss att med Frankrike framdeles afsluta en literär konvention. Nu synes det mig vara riktigast att Riksdagen visar sin benägenhet att af fri vilja och utan tvång uppfylla detta löfte, i stället för att slutligen gifva efter för mer och mer närgångna påtryckningar. Det är något, som bättre anstår Sverige att konformera sig med allmänt erkända rättsgrundsatser än att låta tvinga sig dertill.

Den ärade talaren från Upsala anmärkte också att genom antagande af föreliggande förslag Frankrike skulle komma i tillfälle att afgöra, hurudan det ville hafva den blifvande konventionen; men en stund derefter yttrade han, att det vore bättre att låta Kongl. Maj:t själf, proprio motu, komma fram med ett lagförslag, sedan han fått klart för sig, huru den konventionen skall blifva. Dessa båda yttranden slå ihjäl hvarandra; de kunna icke hafva någon giltighet samtidigt. Har det första någon betydelse, så har det andra det icke och tvärt om. För mig synes det klart, att Riksdagen genom att antaga det nu föreliggande förslaget binder Kongl. Maj:t så mycket, att Kongl. Maj:t ej kan gå in på hvilka — möjligtvis öfverdrifna — fordringar som helst från fransk sida. Har Riksdagen åter icke antagit detta förslag, är Kongl. Maj:t icke i tillfälle att repliera på en af Riksdagen uttryckt vilja, huru långt den vill gå, och då är det svårt för Kongl. Maj:t att motsätta sig äfven exorbitanta fordringar från Frankrikes sida. Om deremot Kongl. Maj:t är i tillfälle att hänvisa på en redan bestående lag och säga: så långt som denna lag medgifver kan jag gå i afseende på den konvention, I påyrken, då är han i bättre ställning än om franska regeringen vet, att det beror på Kongl. Maj:t att afsluta en konvention och sedermera med denna i hand från svenska riksdagens sida framtvinga en lagförändring, som kan gå längre till förmån för Frankrike än det nu föreliggande förslaget.

På grund af dessa skäl yrkar jag bifall till Lag-Utskottets förslag.

Herr Wieselgren: Under det den ärade representanten från Upsala sist yttrade sig i denna fråga förde jag, i motsats mot förra gången, ganska trogna anteckningar öfver hvad han dervid framstälde, för att kunna punkt för punkt bemöta honom. Då jag nu emellertid ser hans plats tom, anser jag det icke lämpligt att besvara Kammaren med afhörande af en vederläggning af åtskilliga saker, hvilkas obefogenhet jag tror att Kammaren redan insett.

Jag skall således förbigå alla mindre väsentliga påståenden och endast uppehålla mig vid några få, vid hvilka den ärade talaren tycktes lägga särskild vikt. Han talade om, att Frankrike icke brytt sig om att afsluta någon konvention med andra folk än sådana, från

*Om ändring
i lagen
angående
eganderätt
till skrift.*
(Forts.)

Om ändring i lagen angående eganderätt till skrift. (Forts.)

hvilkas sida Frankrike haft skäl att frukta *eftertryck* af sin literatur; och skälet, hvarför Frankrike icke begärt konvention med Sverige skulle därför vara, att en sådan fruktan från Frankrikes sida icke existerade med afseende å Sverige. Det vore således icke af någon vigt för Frankrike att avsluta en sådan konvention och hvarför skulle vi då påtvinga dem en sådan? Jag ber då endast att få påpeka den himmelsvida skilnaden mellan det »*eftertryck*», hvarom den ärade talaren utlät sig och det öfversättningsskydd här är i fråga. Här är icke fråga om *eftertryck* af utländska författares alster, utan om skydd mot otillåten öfversättning; och om också Frankrike, begripligt nog, kan hafva mera skäl att t. ex. af Belgien frukta *eftertryck* än af Sverige, så är dock ingenting säkrare, än att Frankrike behöfver mera frukta den fria öfversättningsrättens begagnande i Sverige än i Belgien, och att Frankrike, såsom den ärade talaren sjelf uppgaf, också i detta afseende kan finna sig föranlåtet vidtaga åtgärder för skyddandet af sina författares intressen.

Han klandrade mig vidare därför, att jag icke upptagit frågan om skydd mot otillåtet uppförande af skådespel och andra dramatiska arbeten; men jag har verkligen bra svårt att finna detta klander från hans sida befogadt. Just han har ju så mycket att anmärka mot det lilla steget, som jag nu tagit mig friheten föreslå; skulle han verkligen hellre vilja taga ett vida större? Jag kan icke tro det. Menar han allvarligt med sina betänkligheter, bör den underlåtenhet, han anmärker, från hans sida sedt, icke lända mig till nackdel.

Särskildt graverande ansåg han äfven vara att, om en sådan lagbestämmelse som den föreslagna komme till stånd, skulle en författare, som auktoriserat någon att utföra en öfversättning, men sedermera funnit densamma vara mycket uselt utförd, dock vara förhindrad att uppdraga åt en annan person att verkställa en ny öfversättning. Jag vill dock bedja Kammarern besinna, huruvida det verkligen skulle kunna vara skäligt att medgifva åt en författare rättighet att endast därför, att han ansåg en öfversättning usel, få bryta aftalet med den förste öfversättaren. Det skulle då ingenting hindra honom att, sedan han äfven af den andre mottagit öfverenskommet arfvode för öfversättningsrätten, förfära med honom på samma sätt, och så vidare med den tredje, fjerde, femte in infinitum. Jag har sällan hört ett märkvärdigare argument än detta. »Skulle sig sjelf, som sig ej bättre försåg», torde äfven här böra tillämpas — och för min del tror jag, att om en författare i anmärkta afseendet *en* gång förhastar sig, torde han sedermera akta sig bättre.

En föregående talare har redan bemött hvad den ärade upsala-representanten yttrade om, att man bör vänta med att antaga en sådan lagbestämmelse som här ifrågasatts, »ty regeringen skulle nog ändock blifva pressad att komma fram med förslag i ämnet.» Jag vågar fråga om det är oss värdigt att vänta med en sak sådan som denna tills vi blifva »pressade» dertill? Hvad är det emellertid som gör, att utländska nationer väntas kunna »pressa» oss? Jo naturligtvis det att de utländska nationerna kunna i *civilisationens* namn af oss begära ett erkännande af samma rättsgrundsatser, som de sjelfva

godkänt. Det vore väl under sådana förhållanden värdigare att vi icke vänta tills regeringen blir pressad att på grund af sådana yrkanden framlägga ett förslag? Jag får också säga, att ett mera slående omdöme öfver hvad den ärade representantens uttalanden in toto et tanto inneburo, än hvad han sjelf gaf i slutet af sitt anförande, synes mig näppeligen kunna lemnas. Hans slutreflexion var nemligen: »*Det är icke så farligt*». Nej, jag tror som han, det är icke så farligt; det är i alla händelser icke farligt att redan nu göra hvad man erkänner vara rätt — det vill med andra ord säga att handla på det af Utskottet föreslagna sättet.

Ty om man också invänder mot mig att det icke är klokt, så vill jag dock påstå att det i grunden alltid är klokt att göra rätt. Man frågar nemligen — och det gjorde särskildt talaren på upsalabänken — hvad godt svenska literaturen skulle hafva af ett bifall till detta förslag. Jo, svenska literaturen skulle i sanning hafva mycket godt deraf. Jag vill blott erinra Herrarne om, hur svårt det nu är för svenska författare att uthärda konkurrens med de utländska, då de senares alster få af hvilken förläggare som helst tagas utan någon annan betalning än den en vanligen mycket dålig översättare eller öfversättarinna kan betinga sig. Det är omöjligt för de svenska författarne att lemna sina originalarbeten till samma pris, som dylika översättare lemna hvad de från utländske författare utan tillåtelse och utan betalning ockuperat. En följd häraf är ock det förhållande jag vågat påpeka i min motion, att en viss och i nationellt afseende särdeles vigtig del af den svenska literaturen befinner sig i ett så starkt utdöende, att det måste förefalla hvarje fosterlandsvän ganska betänkligt. Kunnna vi därför genom den föreslagna åtgärden i någon mån motverka den svenska literaturens hotande undergång, så tror jag, att vi ock böra göra det och dermed ega vi ock rätt att anse oss hafva gjort en ganska god och verkliga af nödvändigheten förestafvad gerning.

Mot den ärade talaren på örebrobänken ber jag att få bemärka, att, då han sade att vi genom antagande af denna bestämmelse skulle »stänga tillgången till de största och därför ock anspråksfullaste» utländska författarne, så begagnade han sig af ett uttryck, som icke var fullt exakt. Det är nemligen icke fråga om att *stänga* tillgången till dem; han kunde med mera skäl hafva nyttjat ordet *fördröja*. Ty hafva de utländska författarne icke inom den tid, som här är föreslagen, begagnat sig af sin rätt att sjelfve draga försorg om öfversättning af sina originalarbeten, så hafva de sedermera ingen rätt att hindra andra att göra det. Samme talare yttrade äfven, att han ansåg förslaget icke heller innebära någon garanti för att icke lika dåliga öfversättningar skulle utkomma hädanefter som förut. Jag vill dock påpeka, att det ligger en orimlighet till grund för detta antagande. Ty orimligt måste det väl vara att antaga det dessa utländska författare icke i likhet med alla andra författare skulle vara tillräckligt ömtåliga om sitt literära anseende för att de icke skulle vilja undvika att få sina arbeten illa öfversatta. En dålig öfversättning hör väl till det svåraste en författare kan hafva att uthärda. Och nog får man väl tänka sig, att de utländska författarne

*Om ändring
i lagen
angående
eganderätt
till skrift.*
(Forts).

Om ändring då de härtill ega laglig möjlighet *pröfva* åt hvem de lemna sitt arbete till öfversättning, och icke öfverlåta det åt »den förste bäste», som i sjelfva verket visst icke alltid verkligen *är* den bäste, de kunna lemna det åt. För öfrigt menar jag att vi kunna lemna detta bekvämligt åt vederbörande författare sjelfva. Äro de så slarfviga, att de lemna sina arbeten till dåliga öfversättare, så eftersättes dermed i främsta rummet deras eget intresse. Men med den kännedom vi hafva om dem, tror jag att de temligen noga skola utöfva den censur, som för både dem och oss i hithörande fall är behöflig.

(Forts.)

Samme ärade talare anmärkte äfven att vi icke hafva några författare, som kunna täfla med Björnstjerne-Björnson och Ibsen. Om han dermed sade ett sant ord, undrar jag likväl om det icke varit mera skäl att han lemnat åt mig att begagna det motivet. Ty, mine Herrar, för min del anser jag att just det påstående, som den ärade talaren gjorde, då han påminde oss om vår nuvarande literära fattigdom, bäst visar nyttan och behovet af den af mig åsyftade lagförändringen. Denna afser nemligen ingenting annat än att göra det literära arbetet mera möjligt, mera lockande än det för våra författare nu är, genom att tillförsäkra dem rätten att njuta sitt arbetes lön; och jag tror att denna väg är att föredraga till och med framför den som örebrorepresentanten påpekade, då han antydde att vi borde gifva våra stora författare hvad som i Norge och Danmark kallas för »diktergage». För min del vill jag tro, att Kammararen är mera hugad för att låta våra författare komma i tillfälle att sjelfva försörja sig än att en vacker dag få mötse framställningar om beviljande af anslag åt än den ene än den andre författaren, derföre att, såsom man i Norge motiverat dylika förslag, man icke genom konventioner med utlandet velat sätta dem i stånd att få åtnjuta den inkomst af sina arbeten, som annars skulle tillfallit dem.

Jag skall icke längre upptaga Kammararens tid, då ju Kammararen redan från föregående diskussioner känner min ståndpunkt i denna fråga. Endast ber jag få tillägga, att då man för att utverka afslag å betänkandet har vädjat till Kammararens egen nytta, jag å min sida för bifall till förslaget vill vädja till Kammararens högsinhet och rättskänsla; och i följd häraf hyser jag också den förhoppning att Kammararen skall bifalla Utskottets förslag, till hvilket jag, Herr Talman, härmed yrkar bifall.

Herr Axel Key: På det varmaste önskar jag framgång åt motionärens förslag, såsom innebärande en enkel gärd af rättvisa. Ty att det är billigt att äfven arbetaren på litteraturens fält, den som plöjer och sår på det andliga områdets stora marker, erhåller lön för sitt arbete, hoppas jag att ingen i denna Kammarare kan sätta i fråga. Att *hans* arbete kan, om än på ett annat sätt, vara lika tryckande, lika strängt, bekvämligt och ansträngande som deras, hvilka odla våra åkrar, hoppas jag också att hvar och en skall erkänna. Att det skulle vara ligkiltigt för nationen att komma i tillfälle att avsluta literära konventioner med andra land är ett påstående, som icke är hållbart. Visserligen skulle en sådan konven-

tion icke komma så många af våra författare till godo. Men hvarför skola de få, som under lyckliga förhållanden kunnat svinga sig upp till någon större betydelse och som derföre skulle hafva fördel af en sådan konvention, lida derföre att de icke hafva så många i sällskap. För öfrigt äro dessa icke så få, som man synes förutsätta. såsom bevis för detta påstående skulle jag kunna anföra många exempel; jag vill emellertid blott meddela ett enda såsom belysning för det nuvarande oeffterrättliga tillståndet. Jag förmodar, att namnet på en af våra författare kommer Herrarne alla i tankarne, då jag blott antyder, att han är en af Sveriges mest populära skriftställare, och att hans arbeten utkommit i flera land i många upplagor. Särskildt hafva engelska översättningar af en följd af hans skrifter utkommit i 3 upplagor. För alla dessa översättningar har han oaktadt deras stora europeiska spridning icke bekommit ett öre. Jag tror, att vi genom literära konventioner med andra land skulle för vår literatur komma in i större kulturförhållanden, och jag anser i högsta grad önskvärdt, att detta sker; säkerligen skall vår originalliteratur derigenom växa och vinna i inre halt och äfven utom landet intaga en mera beaktad ståndpunkt, än den nu gör. Att vår literatur i allmänhet skulle på något sätt lida genom antagande af det föreliggande förslaget och att vi till följd af vår andliga fattigdom skulle vara i behof att hafva samma oeffterrättliga förhållanden gällande med hänsyn till översättningar som nu, vågar jag bestrida. Utan tvifvel skola våra förläggare göra ett mera omsorgsfullt urval för sina översättningar, så snart de blifva nödgade att erlægga författarchonorarier, och härpå måste ju översättningsliteraturen vinna. De översättningar af en mängd usel utländsk literatur hvarmed vårt land nu öfversvämmas, är ett ogräs, som förqväfvat vår egen uppväxande literatur, samt hämmar dess fria utveckling. Det är ju gifvet, att så länge förläggarne kunna helt enkelt annektera arbeten af utländska författare, utan att för hvad de tillegna sig erlægga någon afgift till egarne, skola de föredraga detta sätt att förvärfva, och de skola underbjuda våra svenska författare, hvilka ju i alla händelser ej för arbeten, som endast spridas till vårt eget lands fåtaliga publik, kunna erhålla arfvoden, som i någon mån motsvara de i utlandet vanliga ej heller utgöra tillräcklig lön för mödan. Härigenom hindras ju äfven vår literaturs tillväxt och män, som dertill vore egnade, kunna ej hos oss med full kraft hänvända sig åt literär verksamhet. Men äfven om vi icke vilja taga hänsyn till svenske män och svensk literatur, tror jag vi utöfva en skyldig gärd af rättvisa, om vi tillerkänna utländske författare deras rätt att sjelfve få äfven hos oss skörda fördelarne af sina arbeten som ju äro deras oomtvisteliga egendom. Vi ställa oss dermed i ledet af Europas öfriga nationer, och jag är öfvertygad om, att vi kunna der försvara vår plats samt att vår andliga kraft är nog stark för att att uppbära och utveckla vår kultur, utan att vi behöfva taga vår tillflykt till sådana rofferier, som dem, till hvilka vi under nuvarande förhållanden göra oss skyldiga inom snart sagdt alla litteraturens områden.

Jag ber att få tillstyrka bifall till Utskottets förslag.

*Om ändring
i lagen
angående
eganderätt
till skrift.*
(Forts.)

Om ändring
i lagen
angående
eganderätt
till skrift.
(Forts.)

Herr Nils Petersson: Här har under denna riksdag förgäfvets talats så mycket om skydd för våra näringar, att jag tror, att Kammaren icke heller nu bör gå ifrån sina förut fattade åsigtter att vara frihandlare. Jag anser åtminstone konsekvensen fordra att, när till oss kan få införas så mycket kram från andra länder utan någon tull, vi icke heller böra fördyra den andliga födan för folket, när vi icke gjort det med den lekamliga. Jag yrkar afslag till Utskottets förslag.

Herr Wieselgren: Jag skall endast be, Herr Talman, att med ett par ord få bemöta den siste talaren. Han gjorde sig skyldig till en begreppsförväxling, som jag dock så mycket mindre lägger honom till last, som äfven andra personer, stående rätt högt i de ideella intressenas tjänst, gjort sig skyldiga till samma fel. Han sade nemligen, att han var »frihandlare» och *derför* ville han yrka afslag på punkten. Han tog dervid svårt miste om betydelsen af ordet frihandlare; han borde i stället hafva sagt sig vara *fribytare*. Här är nemligen icke fråga om att *handla* utan att »hugga» utan betalning, och det är i alla andra fall ett brott, som straffas enligt 20 Kap. Strafflagen, hvilket handlar om *tjufnadsbrott*.

Herr Magnusson i Lervik: Ehuru, såsom Herrarne nog veta, jag hvarken är någon skriftställare eller språkforskare, har jag icke dess mindre begärt ordet för att instämma med talaren på Upsala-bänken, ty hvad han sade anser jag vara rätt. Jag anser, att vi icke böra i denna fråga, såsom det i vanligt tal kallas, vara judar eller söka hindra den fria konkurrensen. Förevarande förslag tror jag dessutom har framkommit något för tidigt, ty jag antager, att det är Kongl. Maj:t, som, i fall sådana som dessa, bör först framkomma med förslag. Jag har icke något vidare att yttra, utan inskränker mig till att yrka afslag å betänkanudet.

Herr Anders Persson i Mörarp: Herr Talman, mine Herrar. Jag har för min del varit med om att tillstyrka föreliggande förslag inom Utskottet vid dess förberedande behandling af ärendet, och jag gjorde detta af det enkla skälet, att, då nuvarande lag stadgar ansvar för eftertryck af skrift, jag ansåg det vara i full konsekvens dermed, som lagen borde, såsom man här uttryckt sig, äfven bereda skydd mot öfversättningar. Detta har varit det skäl, som för mig varit bestämmande att rösta för bifall till motionärens förslag. Jag tror icke, att man dervör behöfver befara, att utländska författares alster, hvilka blifva öfverflyttade på vårt språk, hädanefter skola blifva i ringaste mån fördyrade, men deremot vågar jag i likhet med den ärade motionären hysa den mening, han nyss anförde, att vi skola blifva hugnade med *bättre* öfversättningar för den händelse detta förslag blifver lag.

Häruti instämde Herr *Smedberg*.

Herr Thomasson: Jag skall med anslutning till hvad föregående talare anført yrka bifall till Utskottets förslag. Jag vill blott med anledning af den förste talarens på förmiddagen anförande yttra ett par ord. Han klandrade Utskottet därför att det förordat motionärens förslag och ansåg ingenting vunnit med den ifrågasatta ändringen, om man icke tillika underkastade 1877 års författning om eganderätt till skrift en grundlig revision. Jag ber att få erinra, att Utskottet saknat både anledning och befogenhet att gå vidare än motionen afsåg; men då jag fruktar att en eller annan af hans yttranden möjligen fått det intrycket, att, om man icke äfven vidtog ändringar i öfrigt uti 1877 års författning, den föreslagna ändringen skulle vara icke blott onödig utan äfven skadlig genom deraf framkallade kollisioner och förvecklingar, ber jag att få fästa uppmärksamheten uppå att så icke blir förhållandet. Och såsom bevis härför vill jag anføra, att, då vid 1877 års riksdag omnämnda författning antogs, äfven då den nu föreslagna förändringen af Lag-Utskottet förordades, men underkändes af Riksdagen, detta icke skedde med hänsyn till nödvändigheten att taga konsekvenserna af ifrågavarande stadgande, utan därför att detta stadgande icke ansågs för landet nyttigt. Jag hoppas att denna åsigt nu ändrat sig till en bättre. Det är oss icke värdigt att skydda tjufnad på det andliga området och anse stöld derstädes för en tillåten och oskyldig sak. Jag yrkar bifall till Utskottets hemställan.

*Om ändring
i lagen
angående
eganderätt
till skrift.
(Forts.)*

Herrar *Ola Andersson* i Burlöf, *Borg*, af *Trolle* och *C. Carlson* förenade sig med Herr Thomasson.

Härmed var öfverläggningen slutad. Sedan propositioner gifvits i enlighet med de meningar, som förekommit, blef Utskottets hemställan af Kammaren bifallen.

§ 2.

Föredrogs och bifölls Lag-Utskottets Utlåtande N:o 56, i anledning af väckt motion angående kontroll öfver förvaltningen af medel, som donerats till allmänna ändamål.

§ 3.

Föredrogs Lag-Utskottets Utlåtande N:o 57, i anledning af väckt motion om revision af 20 kapitlet Strafflagen.

*Om revision
af 20 kapitlet
Strafflagen.*

Herr *A. Hedin* hade i sin inom Andra Kammaren afgifna motion, N:o 64, föreslagit »en revision af Strafflagens 20:de kapitel, i syfte, dels att tjufnadsbrott, ehvad värdet är större eller mindre, må första och andra gången kunna försonas med böter eller enkelt fängelse, utan påföljd af vanfrejd, dels att de särskilda straffen för återfall i tjufnad må upphäfvast, eller åtminstone i betydlig mån mildras; samt att, derest Lag-Utskottet ej skulle vara i tillfälle att framlägga ett förslag till omarbetning af ifrågavarande kapitel, Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t ville till nästa

Om revision Riksdag aflåta proposition med förslag till förändring af Strafflagen af 20 kapitlet i ofvan angifna syfte.»
Strafflagen.

(Forts.)

Beträffande denna motion hade Utskottet hemställt, att densamma icke måtte föranleda någon Riksdagens åtgärd.

Enligt anteckning å utlåtandet, voro reservationer mot detsamma inom Utskottet anmälda dels af Herrar *Magnus Jonsson* och *Smedberg*, dels ock af Herr *Anders Persson*.

Ordet begärdes af motionären

Herr *Hedin*, som yttrade: Jag vet mycket väl att vid denna tidpunkt af riksdagen korthet är den främsta af alla medborgerliga pligter, och då dertill kommer, att aftonen är synnerligen vacker, skall jag icke länge uppehålla Kammaren. Jag har begärt ordet icke för att hålla något s. k. liktal öfver min motion, ty jag är viss, att en ändring i den afsedda riktningen snart kommer till stånd, och jag hemtar stöd för denna uppfattning till och med ur Lag-Utskottets afstyrkande utlåtande. Jag ber blott att få göra ett par erinringar emot de grunder, Lag-Utskottet anfört för rent afslag å motionen. Lag-Utskottet yttrar på sidan 4 med direkt hänsyn till min motion men tydligen under förutsättning, att samma yttrande har en allmän betydelse med afseende på hela vårt nu gällande straffsystem:

»Huruvida nu de sålunda satta strafflatituderna äro till sitt minimum likasom sitt maximum för höga torde icke kunna afgöras från allmänt principiella synpunkter, utan torde man i detta fallet vara hänvisad till erfarenheten om straffens förmåga att uppfylla det med dem afsedda ändamål samt till andra länders exempel.»

Jag vågar påstå, att denna Lag-Utskottets sats icke är riktig. Det händer, att en person klättrar öfver ett plank eller kryper in genom en glugg och stjälar ett ägg, och därför skall han enligt nu gällande lag straffas med minst sex månaders till högst 4 års straffarbete. Jag frågar, om man behöfver vare sig vädja till främmande länders lagstiftning eller undersöka straffets förmåga att uppfylla det dermed afsedda ändamål, för att kunna få förklara att en sådan straffbestämmelse är helt enkelt absurd. Jag vågar fråga, om man icke från hvad Lag-Utskottet kallar allmänna principiella synpunkter, ja helt enkelt från det sunda förnuftets synpunkt måste vara berättigad att säga att en sådan lag är rent af oförnuftig. Det var icke ett exempel som gripits ur luften eller af mig konstruerats, det jag nyss anförde, utan en faktisk tilldragelse. Hvad derefter angår »erfarenheten om straffens förmåga att uppfylla sitt ändamål», så måste jag säga, att om man med denna erfarenhet menar en fullständig, statistiskt redovisad erfarenhet, en sådan är synnerligen svåråtkomlig, men får man vädja till den erfarenhet, hvilken hvar och en, som något sett sig om i lifvets förhållanden, bör hafva, så går den derpå ut, att om ett lindrigt brott drabbas af ett så hårdt straff att det försvarar, om icke omöjliggör, den brottsliges återgång till ett hederligt lefnadssätt, ett sådant straff icke uppfyller sitt ändamål. Hvad vidare främmande länders lagstiftning angår, vill jag erinra, att, om

icke något land någonsin tager första steget till en reform, innan ett annat land föregått med exempel, kan någon reform aldrig blifva af.

Detta om den allmänna sats, hvarifrån Lag-Utskottet utgår. Vidare får jag med anledning af Lag-Utskottets försäkran på sista sidan i fråga om de stränga iterationsstraffen, anhålla om Kammarens uppmärksamhet på några sekunder, för att omtala ett nyligen timadt faktum. Det tilldrog sig den 9 i denna månad vid Stockholms Rådstufvurätt, att en 61 år gammal qvinna, som 1861, sålunda för mera än 20 år sedan, dömdes till straffarbete för tredje resan stöld, nu efter mera än 20 års förlopp blef för tillgrepp af några klädespaltor till värde af sex kronor 50 öre, hvilka egaren utan någon kostnad återfått, och ehuru väl Rådstufvurätten ansåg denna 20 års oklanderlig vandel för en förmildrande omständighet, ådömd två års straffarbete i enligt med lagens bud. Om den reform i denna lag, hvilken år 1872 verkställdes på grund af framställning af framlidne häradshöfdingen Richard Carlén icke hade egt rum, skulle Rådstufvurätten nödgats döma till minst sex års straffarbete för detta tillgrepp af några klädespaltor till värde af sex kronor 50 öre. Kan man vilja försvara dylika straff? Det är denna fråga jag hemställer till Lag-Utskottets och Kammarens öfvervägande; men jag har icke något yrkande att tillägga.

*Om revision
af 20 kapitlet
Strafflagen.
(Forts.)*

I detta anförande instämde Herrar *Fredenberg, P. Larsson* i Fohle, *P. M. Larsson* i Löa, *Öberg, Markstedt, Arnoldsson, Dahn* och *Borg*.

Herr Thomasson: Jag är öfvertygad, att Kammararen skall bli mig förbunden då jag inskränker mig till att låta Lag-Utskottets bebetänkande, så godt det kan, tala för sig sjelft i denna fråga och icke förlänger diskussionen. Jag ber den ärade motionären om ursäkt derför att hans onekligen ganska viktiga motion kommit till behandling i Kamraren så sent under riksdagen. Det har berott på omständigheter, som Utskottet icke kunnat förhindra, men för hvilka det skulle blifva för vidlyftigt att här redogöra. Utskottet har efter omsorgsfull pröfning tillstyrkt afslag på motionärens framställning, enär Utskottet kommit till den öfvertygelsen, att gällande bestämmelser om straff för tjufnadsbrott icke kunna kallas barbariska, hvarken i och för sig eller i jemförelse med utländska lagar. Det är väl sant, att i mån som civilisationen stiger, den fordrar mildare strafflagar, men det är icke mindre sant, att ju mer civilisationen och humaniteten gå framåt, kräfva de större skydd för individens rättigheter och deribland äfven eganderätten; och man får icke af utslutande omvärldnad för det ena civilisatoriska sträfvet helt och hållet glömma det andra. Såsom jag började med att lofva, skall jag inskränka mig till att återropa hvad Lag-Utskottet anför och yrkar bifall till dess hemställan.

Herr von der Lancken: Då ett uttalande af en person, som haft tillfälle att i många år tillämpa 20:de kapitlet i gällande strafflag i viss mån torde kunna bidraga till den önskade reformens genom-

Om revision af 20 kapitlet Strafflagen. (Forts.)
 förande, ber jag för min del få yttra, att jag på det varmaste instämmer med herr Hedin i denna fråga. Jag fäster mig dervid hufvudsakligen vid den i lagen fastställda skilnaden emellan snatteri och stöld och kan icke inse, hvarför icke latitudsystemet skulle kunna tillämpas öfver dem båda gemensamt. Otvifvelaktigt inträffa ofta fall, der tillgrepp af egendom till öfver 15 kronors värde är vida mindre straffbart än af egendom till större värde. Jag inskränker mig att uttala min lifliga sympati för syftet af Herr Hedins motion och yrkar bifall till densamma.

Herrar *Trybom, Magnusson, Marcuson* och *Johan Jönsson* instämde med Herr von der Lancken.

Öfverläggningen var slutad. Enligt de yrkanden, som derunder blifvit framställda, gaf Herr Talmannen propositioner dels på bifall till Utskottets hemställan och dels på afslag derå samt bifall i stället till motionärens förslag; och förklarade Herr Talmannen sig anse röstöfvervigt förefinnas för den förra meningen. Votering blef emellertid begärd, i anledning hvaraf följande voteringsproposition uppsattes, justerades och anslogs:

Den, som bifaller hvad Lag-Utskottet hemställt i utlåtandet N:r 57, röstar

Ja;

Den, det ej vill röstar,

Nej;

Vinner Nej, har Kammaren, med afslag å Utskottets förevarande hemställan, bifallit den af Herr Hedin i ämnet väckta motion.

Omröstningen, i vanlig ordning verkställd, utföll med 67 ja mot 68 nej; varande alltså beslut fattadt i enlighet med nej-propositionens innehåll.

Mot detta beslut anmälde Herr *Jöns Persson* sin reservation.

§ 4.

Till bordläggning anmälde:

Stats-Utskottets Memorial:

N:o 66, med förslag till åtskilliga stadganden i det nya reglementet för Riksgäldskontoret; och

N:o 67, med förslag till tvenne stadganden i reglementet för Riksgäldskontoret;

Bevillnings-Utskottets Memorial, N:o 17, i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut rörande 2:dra punkten af Bevillnings-Utskottets betänkande N:o 15, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga propositioner angående dels förhöjning i befodringsafgiften för lokalbef och dels

förändringar i assurancesafgiften för försändelser med angifvet värde, hvilka befordras inom riket, m. m.; samt

Första Kammarens protokolls-utdrag, N:o 177, med delgifvande af Kammarens beslut öfver dess Tillfälliga Utskotts utlåtande N:o 7, i anledning af väckt fråga om afskaffande eller nedsättning af konsistorienotariernas provision å uppbörd för välgörenhetsinrättningar.

Dessa ärenden skulle uppföras främst å föredragningslistan för nästa sammanträde.

§ 5.

Justerades protokollsutdrag.

Kammarens ledamöter åtskildes kl. $\frac{1}{4}$ 9 e. m.

In fidem

H. A. Kolmodin.